

У Х В А Л А
ДРУГОЇ КОЛЕГІЇ СУДДІВ
ПЕРШОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Басова Олексія Володимировича щодо відповідності Конституції України (конституційності) частин першої, другої статті 81, частини першої статті 82 Кримінального кодексу України

м. К и ї в
27 листопада 2019 року
№ 303-2(І)/2019

Справа № 3-298/2019(7087/19)

Друга колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України у складі:

Мельника Миколи Івановича – головуючого, доповідача,
Саса Сергія Володимировича,
Тупицького Олександра Миколайовича,

розглянула на засіданні питання щодо відкриття конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Басова Олексія Володимировича щодо відповідності Конституції України (конституційності) частин першої, другої статті 81, частини першої статті 82 Кримінального кодексу України.

Заслухавши суддю-доповідача Мельника М.І. та дослідивши матеріали справи, Друга колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України

у с т а н о в и л а:

1. Басов О.В. звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням перевірити на відповідність частині другій статті 28 Конституції України

(конституційність) частини першу, другу статті 81, частину першу статті 82 Кримінального кодексу України (далі – Кодекс).

Відповідно до статті 81 Кодексу до осіб, що відбувають покарання у виді виправних робіт, службових обмежень для військовослужбовців, обмеження волі, тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців або позбавлення волі, може бути застосоване умовно-дострокове звільнення від відбування покарання; особу може бути умовно-достроково звільнено повністю або частково і від відбування додаткового покарання (частина перша); умовно-дострокове звільнення від відбування покарання може бути застосоване, якщо засуджений сумлінною поведінкою і ставленням до праці довів своє виправлення (частина друга).

Згідно з частиною першою статті 82 Кодексу особам, що відбувають покарання у виді обмеження або позбавлення волі, невідбута частина покарання може бути замінена судом більш м'яким покаранням; у цих випадках більш м'яке покарання призначається в межах строків, установлених у Загальній частині Кодексу для даного виду покарання, і не повинне перевищувати невідбутого строку покарання, призначеного вироком.

Із аналізу конституційної скарги та долучених до неї матеріалів випливає, що Миколаївський обласний суд вироком від 19 травня 1999 року, який на підставі ухвали Верховного Суду України набрав законної сили 5 серпня 1999 року, засудив Басова О.В. до покарання у вигляді смертної кари – розстрілу з конфіскацією майна. Миколаївський обласний суд ухвалою від 24 квітня 2000 року змінив Басову О.В. основне покарання у вигляді смертної кари на довічне позбавлення волі.

Басов О.В. звернувся до Вінницького міського суду Вінницької області з клопотанням про умовно-дострокове звільнення від відбування покарання або заміну йому невідбутої частини покарання більш м'яким. Вінницький міський суд Вінницької області ухвалою від 8 липня 2019 року відмовив йому в задоволенні цього клопотання.

Вінницький апеляційний суд ухвалою від 15 серпня 2019 року апеляційну скаргу Басова О.В. залишив без задоволення, а ухвалу Вінницького міського суду Вінницької області від 8 липня 2019 року – без змін. Вінницький апеляційний суд обґрунтував своє рішення тим, що „на даний час відсутні підстави для умовно-дострокового звільнення від відбування покарання або заміни невідбутої частини покарання більш м'яким, оскільки механізму перегляду судом покарання у виді довічного ув'язнення та прийняття рішення про умовно-дострокове звільнення від відбування покарання або заміну невідбутої частини покарання більш м'яким не існує. До цього часу неузгодженості в Кримінальному кодексі України законодавчим органом не усунути“.

Суб'єкт права на конституційну скаргу вважає, що частини перша, друга статті 81, частина першої статті 82 Кодексу є неконституційними, оскільки не передбачають „реалістичної перспективи“ умовно-дострокового звільнення від відбування покарання у виді довічного позбавлення волі або заміни невідбутої частини покарання цього виду більш м'яким, та стверджує, що відсутність у Кодексі механізму умовно-дострокового звільнення від відбування покарання у виді довічного позбавлення волі не узгоджується з Конституцією України, Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року (далі – Конвенція) та рішеннями Європейського суду з прав людини.

2. Вирішуючи питання щодо відкриття конституційного провадження у справі, Друга колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України виходить із такого.

2.1. Згідно з Конституцією України до повноважень Конституційного Суду України належить вирішення питань про відповідність Конституції України (конституційність), зокрема, законів (пункт 1 частини першої статті 150); Конституційний Суд України вирішує питання про відповідність Конституції України (конституційність) закону України за конституційною

скаргою особи, яка вважає, що застосований в остаточному судовому рішенні в її справі закон України суперечить Конституції України (стаття 151¹).

Необхідність перевірки на відповідність частині другій статті 28 Конституції України частин першої, другої статті 81, частини першої статті 82 Кодексу автор клопотання пояснює тим, що „національні суди, посилаючись на вимоги чинного національного законодавства та відсутність у них механізму щодо дострокового звільнення від довічного ув'язнення чи його заміни, відмовили мені в умовно-достроковому звільненні або заміні невідбутої частини покарання більш м'яким. Цим самим суди застосували національний закон, через який було порушено право, передбачене статтею 28 Конституції“. Тобто Басов О.В. порушує перед Конституційним Судом України питання застосування судами норм матеріального права під час розгляду його клопотання про умовно-дострокове звільнення від відбування покарання або заміну йому невідбутої частини покарання більш м'яким.

Конституційний Суд України неодноразово наголошував, що вирішення питань застосування судами законів України не належить до його компетенції; правозастосовна діяльність, яка полягає в індивідуалізації правових норм щодо конкретних суб'єктів і конкретних випадків, тобто в установленні фактичних обставин справи і підборі правових норм, які відповідають цим обставинам, є складовою правозастосування і не належить до повноважень Конституційного Суду України (ухвали Конституційного Суду України від 31 березня 2010 року № 15-у/2010, від 3 липня 2014 року № 73-у/2014, від 24 лютого 2016 року № 14-у/2016; ухвали Другого сенату Конституційного Суду України від 6 червня 2018 року № 15-у(II)/2018, від 26 червня 2018 року № 23-у(II)/2018).

Басов О.В., вказуючи на невідповідність частині другій статті 28 Конституції України частин першої, другої статті 81, частини першої статті 82 Кодексу, зазначає, що „стаття 28 Конституції та стаття 3 Конвенції не були застосовані судами у справі Басова О.В., з огляду на відсутність у КК України механізму дострокового звільнення від довічного позбавлення волі чи його

заміни більш м'яким“. Отже, на думку автора клопотання, в оспорюваних статтях Кодексу не врегульовано питання щодо заміни невідбутої частини покарання більш м'яким покаранням для осіб, які відбувають покарання у виді довічного позбавлення волі.

Конституційний Суд України також неодноразово зазначав, що неналежне законодавче врегулювання або його відсутність не може бути підставою для відкриття конституційного провадження у справі (ухвали від 21 березня 2002 року № 9-у/2002, від 27 лютого 2013 року № 8-у/2013), а також наголошував на тому, що заповнення прогалин у нормативно-правових актах, прийняття законів, внесення до них змін і доповнень, узгодження їх положень між собою є прерогативою Верховної Ради України і не належить до його повноважень (ухвали від 15 лютого 2007 року № 15-у/2007, від 19 травня 2009 року № 27-у/2009, від 24 червня 2009 року № 34-у/2009, від 8 липня 2014 року 74-у/2014).

Таким чином, порушене в конституційній скарзі питання не належить до повноважень Конституційного Суду України, що є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі згідно з пунктом 2 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“.

2.2. Відповідно до Закону України „Про Конституційний Суд України“ у конституційній скарзі зазначається обґрунтування тверджень щодо неконституційності закону України (його окремих положень) із зазначенням того, яке з гарантованих Конституцією України прав людини, на думку суб'єкта права на конституційну скаргу, зазнало порушення внаслідок застосування закону (пункт 6 частини другої статті 55); конституційна скарга вважається прийнятною за умов її відповідності вимогам, передбаченим, зокрема, статтею 55 цього закону (абзац перший частини першої статті 77).

Порушуючи питання про невідповідність частин першої, другої статті 81, частини першої статті 82 Кодексу частині другій статті 28 Конституції України, автор клопотання не навів обґрунтування тверджень щодо неконституційності

зазначених положень Кодексу, а обмежився цитуванням положень Основного Закону України, Кодексу, Закону України „Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини“, Конвенції, рішень Конституційного Суду України та Європейського суду з прав людини. Проте лише наведення змісту положень законів, цитування приписів Конституції України, юридичних позицій Конституційного Суду України та рішень Європейського суду з прав людини без аргументації невідповідності Конституції України оспорюваних положень закону не є обґрунтуванням тверджень щодо їх неконституційності (Ухвала Конституційного Суду України від 21 грудня 2017 року № 13-у/2017; ухвали Великої палати Конституційного Суду України від 31 травня 2018 року № 27-у/2018, від 7 червня 2018 року № 34-у/2018).

Крім того, автор клопотання, аналізуючи судові рішення у своїй справі, фактично не погоджується із судовими рішеннями щодо застосування оспорюваних положень Кодексу. Однак незгода із судовими рішеннями не може вважатися обґрунтуванням тверджень щодо неконституційності оспорюваних положень закону (ухвали Другого сенату Конституційного Суду України від 6 червня 2018 року № 17-у(II)/2018, від 6 червня 2018 року № 18-у(II)/2018).

Отже, суб'єкт права на конституційну скаргу не дотримав вимог пункту 6 частини другої статті 55 Закону України „Про Конституційний Суд України“, що є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі згідно з пунктом 4 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неприйнятність конституційної скарги.

Враховуючи викладене та керуючись статтями 147, 150, 151¹, 153 Конституції України, на підставі статей 7, 32, 37, 50, 55, 56, 58, 61, 62, 77, 86 Закону України „Про Конституційний Суд України“, відповідно до § 45, § 56 Регламенту Конституційного Суду України Друга колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України

у х в а л и л а:

1. Відмовити у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Басова Олексія Володимировича щодо відповідності Конституції України (конституційності) частин першої, другої статті 81, частини першої статті 82 Кримінального кодексу України на підставі пунктів 2, 4 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неналежність до повноважень Конституційного Суду України питань, порушених у конституційній скарзі; неприйнятність конституційної скарги.

2. Ця Ухвала є остаточною.

**ДРУГА КОЛЕГІЯ СУДДІВ
ПЕРШОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**